

Diarienummer: Fi2024/01941

APPLiAs svar på Remiss av SOU 2024:67 Om ekonomiska styrmedel för en mer cirkulär ekonomi

APPLiA – Home Appliances Sweden organiserar tillverkare och leverantörer av hushållsmaskiner och produkter för kommersiellt bruk till den svenska marknaden. Medlemsföretagen i APPLiA levererar vitvaror och småapparater till ett värde av cirka 24 miljarder i konsumentledet. APPLiA grundades år 1966 och har för närvarande 27 medlemsföretag.

Övergripande kommentar:

Utredningen är kvar i begreppet avfall vilket vi anser är en förlegad syn. I dag ses dessa produkter som en resurs och t.ex. Boliden ser att från 2030 kommer större delen av deras ädelmetaller komma från WEEE där vår bransch är en av de större aktörerna. I övrigt avgränsar APPLiA sina kommentarer till utredningen till de delar som rör kemikalieskatten

Likt konstaterat från bl.a. Skatteverket och Kemikalieinspektionen tillsammans med en rad aktörer från näringslivet riktar utredningen kritik mot kemikalieskattens utformning. APPLiA ställer sig bakom den kritiken då skatten slår särskilt hårt mot tyngre elektronikprodukter som kylskåp, tvättmaskiner och diskmaskiner.

Kemikalieskatten:

APPLiA är positiva till att ytterligare en instans slutit upp bakom kritiken gentemot kemikalieskatten. APPLiA har varit kritiska till skatten sedan den infördes och vi varnade tidigt för vilka konsekvenser den skulle medföra.

Efter åtta år har vi kunnat se hur skatten snedvridit konkurrensen, varit administrativt betungande och visat sig helt sakna positiva miljöeffekter. Det har också uppmärksammats av en rad aktörer, remissinstanser och intressenter under tiden skatten varit gällande.

I den granskning av lagen om kemikalier i elektronik som Kemikalieinspektionen och Skatteverket genomfört på uppdrag av regeringen, konstaterar myndigheterna att skatten inte haft avsedd effekt på syftet med lagen, d.v.s. att minska tillförseln av farliga ämnen till människors hemmiljö och på så vis skydda människors hälsa. Myndigheterna konstaterar i sin granskning att skatten dessutom är svår att administrera och kontrollera, både för företag och myndigheter.

SOU 2024:67 konstaterar att utformningen av skatten och dess brist på träffsäkerhet är en konsekvens av de svårigheter som finns vid utformandet av en punktskatt. Samtidigt konstaterar utredningen att det inte går att utforma skatten på ett sätt som ökar miljönyttan utan att den administrativa bördan blir betungande, och vice versa.

Mot denna bakgrund menar utredningen att skattens nytta bör vägas mot negativa konsekvenser, exempelvis minskat återbruk av elektronik, och att det därför behövs en utförlig utvärdering av skatten.

APPLiA vänder sig emot detta. Givet de tidigare utvärderingarna och den massiva kritik skatten mött kommer en sådan utvärdering rimligen endast att landa i att ytterligare en instans pekar på att skatten behöver avskaffas. Under tiden tappar svenska företag i konkurrenskraft på en global marknad, inflationen späs på och det viktiga arbetet att begränsa farliga ämnen åsidosätts.

Skatten på elektronik borde således aldrig ha införts och därmed snarast avskaffas. Om regeringen söker skatteintäkter till statskassan bör det inte ske via omotiverade och obevisade miljöargument.

Skatteökning istället för skattesänkning

Det förenklade avdragssystemet som genomfördes i juli 2023 innebar att skatteuttaget därefter ökade med 48 procent i ett slag och detta i en period där marknaden för hushållskapitalvaror minskade med cirka 10 procent. För 2024 utdebiterades 2,4 miljarder kronor i kemikalieskatt – en exceptionell ökning från skattens första helår 2018, där 1,2 miljarder skatt betalades in. En fördubbling på 6 år utan någon påvisbar miljöeffekt.

Mot bakgrund av att de föreslagna lagändringarna inte avsågs påverka de statsfinansiella intäkterna, är det nu viktigt att i efterhand följa upp och säkerställa att de justerade skattenivåerna återställs till de nivåer som gällde före juli 2023. Skattesatserna bör således sänkas proportionerligt så att effekten av de förändrade avdragsreglerna återställs till läget innan den 1 juli 2023.

Vi ser också några kvarstående generella problem med lagstiftningen som vi även påpekat i tidigare remissvar.

- Sverige är en stark förespråkare av frihandel men med denna typ av skatt begränsas den fria rörligheten av varor markant. Om andra länder har för avsikt att införa andra typer av punktskatter, kommer då Sverige att acceptera att dessa införs för svenska företag?
- Debitering av skatt utifrån en varas vikt är generellt ologiskt och skapar en djupt orättvis situation där t.ex. en tvättmaskin belastas med maximal skatt, enbart på grund av att den väger mer. I tvättmaskiner finns en motvikt i betong eller återvinningsbart gjutjärn som syftar till att stabilisera maskinen. Denna motvikt, tillsammans med de kraftiga stötdämparna och återvunna stålet i inner- och yttertrummor som också finns i maskinen utgör totalt cirka 35 kilo. Trots att samtliga dessa delar är fria från skattebelagt flamskyddsmedel beskattas produkterna ändå utifrån sin samlade vikt.

- Ingen utredning har hittills kunnat påvisa att målet om att minska exponeringen av farliga kemikalier i svenska hem har minskat. Det måste finnas tydligare konsekvensanalyser gjorda över orsak och verkan innan punktskatter av den här typen införs.
- Det kan ses som om Sveriges ambitioner med arbetet inom det europeiska RoHS-direktivet och REACH-förordningen för reglering av farliga kemikalier skruvats ned. Det är allvarligt och det förefaller att bibehållna skatteintäkter prioriteras framför reell miljöeffekt.
- Utifrån skatteredovisningen finns inga bevis för miljöeffekter hittills. Bristen på deklareringskontroller och svårigheten att bedöma kemikalieinnehåll gör det dessutom omöjligt att koppla små förändringar till miljöförbättringar.
- De nya reglerna från 1 juli 2023 har troligen förbättrat marknadskontrollen något. Trots den kraftiga ökningen av försändelser från utlandet till svenska företag och konsumenter står de cirka 60 registrerade EU-handlarna för en mycket liten och minskande del av kemikalieskatten – endast 0,5 % av inbetalningarna. Detta visar att importkontrollen, både från EU och tredjeländer, är bristfällig och skapar osund konkurrens för svenska lagerhållare, som betalar över 98 % av skatten.
- Den årsvisa indexeringen av skatten innebär på 20 års sikt en 50-procentig höjning av skatterna utan att riksdagen fattat några nya beslut. Med denna typ av indexering kommer t.ex. en tvättmaskin i slutpriset i konsumentledet till mer än hälften bestå av skatt, vilket inte syns rimligt. Även de produkter som inköps av det offentliga omfattas, vilket naturligtvis innebär en än större transferering utan påvisad miljönytta, i enlighet med den granskning som gjorts av myndigheterna.

APPLiA konstaterar slutligen att det tydligt visas att lagens syfte inte uppnås, vilket även utredande myndigheter vid flera tillfällen konstaterat, och därför bör den tas bort. Avsikten med en miljöskatt måste vara att driva förändring mot miljömål, inte generera kontinuerliga inkomster till staten, vilket vi inte kan stödja.

Kort sammanfattat handlar det främst om följande:

- **Kemikalieskatten har misslyckats med sitt syfte och bör avskaffas**
Trots omfattande kritik och flera utvärderingar har ingen bevisad miljöeffekt kunnat påvisas. Skatten snedvrider konkurrensen, är administrativt betungande och påverkar svenska företags konkurrenskraft negativt. Dessutom har myndigheter själva konstaterat att skatten inte uppnår sitt syfte att minska farliga ämnen i hemmiljöer. I stället måste Sverige arbeta för effektiva regleringar inom EU:s direktiv/förordningar inom kemikalieområdet (RoHS och Reach).
- **Skatteuttaget måste justeras och marknadskontrollen stärkas**
Det förenklade avdragssystemet från juli 2023 har lett till kraftigt ökade skatteintäkter, trots att syftet inte var att öka statens inkomster. Skattesatserna

bör omgående sänkas till nivåerna före juli 2023 för att undvika en orimlig ekonomisk belastning. Samtidigt visar siffror att enbart 0,5 % av skatteinbetalningarna kommer från registrerade EU-handlare, vilket tyder på att importkontrollen inte fungerar. Detta skapar osund konkurrens för svenska företag och behöver åtgärdas.

I övrigt instämmer APPLiA i de svar som Teknikföretagen, Tech Sweden, Svensk Handel, Svenskt Näringsliv och ElektronikBranschen inkommit med, samt hänvisar till vårt gemensamma ställningstagande i frågor kring elektronikskatten, bilaga.

Stockholm dag som ovan

Matts Spångberg,

VD APPLiA Sverige